

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (1950—1958)

Υπό τοῦ κ. Ε. ΠΑΠΑΔΟΓΙΩΡΓΗ

1. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν ὑπῆρξε δημιουργία τοῦ Ὁργανισμοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Ο.Ε.Ο.Σ.) καὶ ἀπετέλεσε τὸν σημαντικώτερον μεταπολεμικὸν μηχανισμόν διεθνῶν πληρωμῶν. Αὕτη ἐλειτούργησεν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1950 μέχρι 27ης Δεκεμβρίου 1958. Αἱ βάσεις τῆς ὄμως ἐτέθησαν πολὺ ἐνωρίτερον, ἦτοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Προγράμματος Εὐρωπαϊκῆς Ἀνορθώσεως (Σχέδιον Μάρσαλλ) τὸ θέρος τοῦ 1947. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ, ὁ ὄγκος τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἦτο μόνον τὸ 59% τοῦ 1938, ἐνῶ μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης ἦτο ἀκόμη μικρότερος (32%). Οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Προγράμματος Ἀνορθώσεως εἰς τὴν Εὐρώπην, διεπίστωναν τὴν ἀνάγκην ἀπελευθερώσεως τοῦ ἐνδοευρωπαϊκοῦ ἐμπορίου ἀπὸ τοῦς ὑφισταμένους διαφόρους περιορισμοὺς καὶ τὰς τεχνικὰς δυσχερείας εἰς τὰ ζητήματα τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν. Οὕτω θὰ ἐπετυγχάνετο ἕνα ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἀπαραίτητον διὰ τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀνόρθωσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέβλεπε καὶ τὸ Σχέδιον Μάρσαλλ.

Τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀνέκυπτον εἰς τὰς διαφόρους συζητήσεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν δύνανται νὰ συνοψιστοῦν εἰς δύο κύρια τοιαῦτα: Τὸ πρῶτον ἦτο ἡ δημιουργία ἐνὸς μηχανισμοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπέτρεπε τὴν χρησιμοποίησιν τῶν πλεονασμάτων, ἐκ τῶν διμερῶν σχέσεων μίας χώρας πρὸς κάλυψιν ἐλλειμμάτων, προερχομένων ἐκ τῶν διμερῶν σχέσεων μετ' ἄλλων χωρῶν. Τὸ δεύτερον συνίστατο εἰς τὸ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ διεκανονίζοντο τελικῶς τὰ συνεχῆ συνολικὰ ἐλλείμματα ἢ πλεονάσματα μίας χώρας, ἅτινα θὰ προήρχοντο ἀπὸ τὰς ἐνδοευρωπαϊκὰς συναλλαγὰς τῆς. Διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἐκάστη χώρα νὰ εὐρίσκειτο τελικῶς ἰσοζυγισμένη ἐν τῷ συνόλῳ μὲ ὅλας τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Θὰ ἔδει ἐπομένως αἱ χώραι μὲ ἐλλείμματα νὰ διαθέτουν πλεονάσματα προερχόμενα ἐκ χωρῶν ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἀναφερόμενα εἴτε εἰς χρυσὸν εἴτε εἰς ἀποδεκτὸν καὶ ἐλευθέρως μεταβιβάσιμον ξένον συνάλλαγμα. Κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ὄμως αὐτὴν ἐποχὴν αἱ πλείοσται τῶν ὡς ἄνω χωρῶν εἶχον ἔλλειψιν τοιούτων διαθεσίμων. Πρὸ τῆς ἐρεύνης τοῦ καταλλήλου μηχανισμοῦ ἐνὸς πολυμεροῦς διακανονισμοῦ τῶν ὑπολοίπων τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐπεβάλετο νὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀναγκαίων διαθεσίμων ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐκαλύπτοντο τὰ συνολικὰ ἐλλείμματα τῶν ὀφειλέτιδων χωρῶν. Τὴν λύσιν εἰς τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἔδωσεν ἡ Ἀμερικανικὴ Βοήθεια. Βάσει τοῦ Προγράμματος Εὐρωπαϊκῆς Ἀνορθώσεως ἐχορηγεῖτο πρόσθετος Ἀμερικανικὴ Βοήθεια, «ἐμμεσος» ἢ «ὑπὸ ὄρους», ὡς ἀνεφέρετο, ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ δικαιούχου καὶ ἢ ὁποῖα ἀπέβλεπε ἄκριβῶς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν τῶν διαρκῶν συνολικῶν ἐλλειμμάτων.

2. Αἱ πρῶται προσπάθειαι πρὸς δημιουργίαν κάποιας μορφῆς πολυμερῶν διακανονισμῶν καὶ θεραπείας τῶν ἐκ τῶν διμερῶν συμφωνιῶν μειονεκτικῶν, ἐγένετο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ μικροῦ ἀριθμοῦ Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν (Βέλγιον· Λουξεμβούργον, Ὀλλανδία, Γαλλία καὶ Ἰταλία) κατὰ τὸ 1947 διὰ τῆς ὀργανώσεως ἐνὸς συστήματος ἐθελουσίῳν συμπηφισμῶν. Τὸ ἐπόμενον ἔτος πρωτοβουλία τοῦ Ὁργανισμοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ μὲ τὴν συμπαράστασιν τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως, ἐγένετο ἐν σταθερὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν πολυμερῶν διακανονισμῶν. Τὴν 16ην Ὀκτωβρίου ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν μελῶν—χωρῶν τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. ἡ πρώτη Συμφωνία πληρωμῶν καὶ συμπηφισμῶν μεταξὺ τῶν

Ευρωπαϊκῶν χωρῶν, ἥτις ἴσχυσεν ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1948 μέχρι τῆς 30ης Ἰουνίου 1949, ὅποτε ἀνανεωθεῖσα καὶ τροποποιηθεῖσα, διήρκεσε μέχρι τῆς 30ης Ἰουνίου 1950 προτεραιὰν τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως Πληρωμῶν.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐν λόγῳ Συμφωνιῶν ἦτο ὅτι αἱ συμμετέχουσαι χώραι, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶχον ἐνδοευρωπαϊκὰ πλεονάσματα, θὰ ἐδέχοντο νὰ ἐκχωροῦν ταῦτα εἰς ἐκεῖνας τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι ἀνεμείνοντο νὰ ἐμφανισθοῦν ὡς χρεώστριαι, ἐναντι παροχῆς ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν βοήθειας βάσει τοῦ «Σχεδίου Μάρσαλλ», τὴν καλουμένην «Βοήθειαν ὑπὸ Ὅρους» (Conditional Aid). Αἱ πιστώτριαι δηλαδὴ χώραι θὰ ἔθετον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν προβλεπομένων ὡς χρεωστριῶν χωρῶν, ποσόν, εἰς τὸ ἐθνικὸν τῶν νόμισμα, ἴσον πρὸς τὸ λαμβανόμενον μέσῳ τῆς ὡς ἄνω βοήθειας. Οὕτω ἐκάστη χώρα συμφώνως πρὸς τὴν προβλεπομένην θέσιν τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην εἶτε παρείχε (ἢ βοήθεια ὑπὸ ὄρον) εἶτε ἐλάμβανε πρόσθετον βοήθειαν (ἔμμεσος βοήθεια) ὑπὸ τύπον «τραβηκτικῶν δικαιωμάτων» εἰς τὴν Εὐρώπην. Κατὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς Συμφωνίας τὸ 1949 καθιερώθη μεταφερισμὸς τῶν «Τραβηκτικῶν δικαιωμάτων» κατὰ 25 %, δυναμένων οὕτω τῶν δικαιούχων χωρῶν νὰ χρησιμοποιοῦν ταῦτα κατὰ ἓν μικρὸν μέρος καὶ διὰ πληρωμὰς ἐκτὸς τῶν διμερῶν διακανονισμῶν. Οἱ διακανονισμοὶ παρέμενον οὐσιαστικῶς ἐπὶ διμεροῦς βάσεως πραγματοποιούμενων μόνον τῶν δυνατῶν συμψηφισμῶν. Ἡ καθιέρωσις ἐν τούτοις τῶν τραβηκτικῶν δικαιωμάτων καὶ ἡ μετέπειτα μερικὴ μεταφερισμότης αὐτῶν ἔδιδον εἰς τὸν μηχανισμόν αὐτὸν κάποιαν μορφήν πολυμεροῦς διακανονισμοῦ. Τὸ κυριώτερον ὅμως μειονεκτήμα τῶν συμφωνιῶν αὐτῶν ἦτο ἡ ἐξάρτησις τῆς ἐμμέσου βοήθειας ἀπὸ τὰ ἀναμενόμενα ἑλλειμματα ἢ πλεονάσματα τῶν χωρῶν—μελῶν, πρῶτον τὸ ὅποιον ἀπέτρεπε τὰς ἑλλειμματικὰς χώρας ἀπὸ τοῦ νὰ λαμβάνουν μέτρα πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἴσοζυγίου Πληρωμῶν τῶν, ἐπιδιώκουσαι πάντοτε μεγαλυτέραν βοήθειαν.

3. Ἡ συνεχῶς ἀποκτωμένη πείρα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνωτέρω Συμφωνιῶν ὠδήγησεν εἰς τὴν καθιέρωσιν ἐνὸς συστήματος πλήρους πολυμεροῦς διακανονισμοῦ μεταξύ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Ἡ πρωτοβουλία διὰ τὴν ἔναρξιν διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν μιᾶς τοιαύτης Συμφωνίας ἀνήκει εἰς τὴν Ε.С.А. (Economic Cooperation Administration) ὅπῃρξε δὲ ἀποτέλεσμα καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς πιέσεως διὰ μίαν πολιτικὴν καὶ Οἰκονομικὴν Ἐνωσιν τῆς Εὐρώπης. Ἀποτέλεσμα τῶν μακρῶν αὐτῶν διαπραγματεύσεων ἦτο ἡ ὑπογραφή εἰς Παρίσιους τὴν 19ην Σεπτεμβρίου 1950 νέας Συμφωνίας, διὰ τῆς ὁποίας ἱδρύετο ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν (European Payments Union) μετ' ἡμερομηνίαν ἐνάρξεως τῶν λειτουργιῶν τῆς τὴν 1ην Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἡ Συμφωνία ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν κάτωθι χωρῶν: Δυτικῆς Γερμανίας, Αὐστρίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου, Δανίας, Γαλλίας, Ἑλλάδος, Ἱρλανδίας, Ἰσλανδίας, Ἰταλίας, Νορβηγίας, Ὁλλανδίας, Πορτογαλίας, Μεγάλῆς Βρετανίας καὶ Βορείου Ἱρλανδίας, Σουηδίας, Ἑλβετίας, Τουρκίας καὶ ὑπὸ τοῦ τότε Διοικητοῦ τῆς Ἀγγλοαμερικανικῆς Ζώνης τοῦ ἐλευθέρου ἐδάφους τῆς Τερνέστης.

Σκοπὸς τῆς Ε.Ε.Π. ἦτο ἡ διὰ πολυμεροῦς συστήματος πληρωμῶν, διευκόλυνσις τοῦ διακανονισμοῦ ὄλων τῶν μεταξύ τῶν νομισματικῶν περιοχῶν τῶν συμβαλλομένων μερῶν συναλλαγῶν, ὅσαι ἤθελον ἐγκριθῆ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ἐκάστου μέλους. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ πολυμεροῦς αὐτοῦ συστήματος διακανονισμῶν ἦτο αὐτόματος, ἐλάμβανε δὲ χώραν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης λογιστικῆς περιόδου (μηνὸς) ἐκάστη χώρα—μέλος ἀνέφερε εἰς τὸν Πράκτορα τῆς Ἐνώσεως, ὅστις ἦτο ἡ ἐν Βασιλεῖα τῆς Ἑλβετίας ἐδρεύουσα Τράπεζα Διεθνῶν Διακανονισμῶν (Bank for International Settlements), ὅλα τὰ διμερῆ μνηνιαῖα ὑπόλοιπα τῆς νομισματικῆς τῆς περιοχῆς, τὰ ὁποῖα εἶχε ἐναντι τῶν ἄλλων χωρῶν—μελῶν (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν νομισματικῶν τῶν περιοχῶν).

Ὁ Πράκτωρ μετέτρεπε τὰ ἐν λόγῳ ὑπόλοιπα δλων τῶν χωρῶν εἰς μονάδας τῆς Ἑνώσεως (ἴση πρὸς 0,888 670 088 γραμμάρια καθαροῦ χρυσοῦ, δηλαδὴ ἀντίστοιχος τοῦ δολλαρίου «Ἠνωμένων Πολιτειῶν») βάσει τῆς ἐπίσημου τιμῆς. Ἀκολουθῶς ἀθροίζων ἀλγεβρικῶς τὰ οὕτω λαμβανόμενα ὑπόλοιπα ἐσημάτιζε τελικῶς ἕνα καθαρὸν ἔλλειμμα ἢ πλεόνασμα δι' ἐκάστην χώραν ἀπὸ ἢ πρὸς τὴν Ἑνωσιν, τὸ ὁποῖον διεκανονίζετο συμφώνως πρὸς τὰς ἐκάστοτε ἰσχυροῦσας συμφωνίας :

α) Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, ἥτοι ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1950 μέχρι 30ης Ἰουλίου 1954, τὸ μηνιαῖον καθαρὸν πλεόνασμα ἢ ἔλλειμμα ἐκάστης χώρας μετὰ τῆς Ἑνώσεως ὑπέκειτο εἰς ὀρισμένες διορθώσεις, καθ' ὃ ποσὸν ἐγένετο χρῆσις τῶν «Ἐπισημοποιημένων πόρων» τῶν «Ἀρχικῶν ὑπολοίπων» καὶ τῶν «Εἰδικῶν πηγῶν».

Οἱ «Ἐπισημοποιημένοι πόροι» (Existing resources) ἀντεπροσώπευον διμερῆ χρέη μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ε.Π., τὰ ὁποῖα παρέμενον τὴν 30ὴν Ἰουλίου 1950 καὶ διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ὑπογραφή οὐδεμία διμερῆς συμφωνία χρεωλυσίαν. Ποσὰ ἐκ τοιούτων πόρων ἐχρησιμοποιοῦντο πολλακίς ὑπὸ τῶν χωρῶν αἰτινες τὰ διέθετον πρὸς διακανονισμόν ἑνὸς καθαροῦ ἔλλειμματος.

Τὰ «Ἀρχικά Χρεωστικά ἢ Πιστωτικά ὑπόλοιπα» (Initial Balances) ἀνεφέροντο εἰς τὰ «Τραβηκτικά δικαιώματα» καὶ τὴν «Βοήθειαν ὑπὸ ὄρον», τὰ ὀφιστάμενα κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τῆς Ἑνώσεως. Ταῦτα ἐχρησιμοποίησαν κατὰ τὸν πρώτον χρόνον τῆς λειτουργίας τῆς Ἑνώσεως ὑπὸ τῶν χωρῶν αἰ ὁποῖα τὰ διέθετον πρὸς μερικὸν ἢ ὀλικὸν διακανονισμόν μηνιαίων ὑπολοίπων.

Οἱ «Εἰδικοί Πόροι» (Special Resources) προήρχοντο ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν χορηγουμένης βοήθειας. Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Ἑνώσεως, ἡ χρησιμοποίησις τῆς χορηγουμένης βοήθειας ὑπὸ τῶν Η.Π.Α. εἰς ὀρισμένας μονίμως χρεωστικὰς χώρας, πρὸς κάλυψιν ἔλλειμμάτων ἐκ τῶν συναλλαγῶν των μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ἑνώσεως, ἐλάμβανε χώραν δι' ἀπ' εὐθείας πληρωμῶν εἰς δολλάρια ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Η.Π.Α. πρὸς τὸν πράκτορα τῆς Ἑνώσεως. Καθ' ὃ ποσὸν ἐχρησιμοποιοῦντο τοιαῦτα «Πηγαί» ἐμειοῦτο τὸ καθαρὸν ἔλλειμμα ἐκάστης χρεωστρίας χώρας.

Τὸ τελικὸν πλεόνασμα ἢ ἔλλειμμα ἐκάστης χώρας τὸ προκύπτειν κατόπιν τῆς χρησιμοποιήσεως ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων πόρων διεκανονίζετο διὰ πληρωμῆς εἰς χρυσὸν καὶ χορηγήσεως πιστώσεων ἀπὸ ἢ πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑνωσιν. Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καθορισθῆ ἕν ἀνώτατον (maximum) σωρευτικὸν λογιστικὸν πλεόνασμα ἢ ἔλλειμμα, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ διακανονισθῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μέσῳ τῆς Ἑνώσεως, εἶχε προσδιορισθῆ δι' ἐκάστην χώραν μερίδα (quota) μέχρι τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ φθάσῃ τὸ πρὸς διακανονισμόν τελικὸν ἔλλειμμα ἢ πλεόνασμα. Αὗται ἀρχικῶς ὑπελογίσθησαν εἰς 15% τοῦ συνόλου τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν ὄρατῶν καὶ ἀοράτων κατὰ τὸ 1949 ἐκάστης χώρας μετὰ τῶν ἄλλων χωρῶν—μελῶν. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν περίοδον ὑπῆρξε διαφορετικὴ μεταχείρισις τῶν πιστωτριῶν ἔναντι τῶν ὀφειλέτιδων χωρῶν ὡς πρὸς τὸν τελικὸν διακανονισμόν. Ὁ κατωτέρω πίναξ ὡς ἀνεθεωρήθη τὴν 1ην Ἰουλίου 1952, δεικνύει κατὰ ποῖον τρόπον διεκανονίζοντο τὰ τελικὰ μηνιαῖα ἔλλειμματα ἢ πλεονάσματα διὰ πληρωμῆς χρυσοῦ καὶ διὰ χορηγήσεως πιστώσεων.

Τὸ ὑπερβάλλον τὴν quota ἔλλειμμα διεκανονίζετο εἰς χρυσὸν ἐκτὸς ἂν ἄλλως ἤθελεν ἀποφασίσει ὁ Ο.Ε.Ο.Σ., ἐνῶ τὸ ὑπερβάλλον τὴν quota πλεόνασμα διεκανονίζετο πάντοτε συμφώνως πρὸς τὰς ἐκάστοτε εἰδικὰς ἀποφάσεις, τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. Ἡ ὑποχρέωσις πληρωμῆς χρυσοῦ ἀπὸ ἢ πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑνωσιν ἠδύνατο νὰ ἀντικατασταθῆ διὰ πληρωμῆς εἰς δολλάρια Η.Π.Α.

β) Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον ἥτοι ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1954 μέχρι 31ης Ἰουλίου 1955, τὰ καθαρὰ μηνιαῖα ὑπόλοιπα (ἔλλειμματα ἢ πλεονάσματα), ὡς ταῦτα προσδιωρίζοντο ὑπὸ τοῦ Πράκτορος, ἀπετέλουν καὶ τὸ τελικὸν διακανονιστέον πο-

ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΩΝ Ή ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΩΝ

Σωρευτικόν λογιστικόν πλεόνασμα ή έλλειμμα Ίσον προς :	Διά τόν σωρευτικόν Χρεώστην		Διά τόν σωρευτικόν Πιστωτήν	
	Διά πιστώ- σεως προς ή άπό τήν Ε. Ε. Π.	Διά πληρω- μής χρυσοῦ προς ή από τήν Ε. Ε. Π.	Διά πιστώ- σεως προς ή άπό τήν Ε. Ε. Π.	Διά πληρω- μής χρυσοῦ προς ή από τήν Ε. Ε. Π.
	Είς ποσοστ. %	Είς ποσοστ. %	Είς ποσοστ. %	Είς ποσοστ. %
Τό πρώτον 10% τῆς quota	100	0	100	0
Τό δεύτερον 10% » »	100	0	80	20
Τό δεύτερον 20% » »	50	50	70	30
Τό τρίτον 20% » »	50	50	60	40
Τό τέταρτον 20% » »	50	50	50	50
Τό πέμπτον 20% » »	50	50	30	70

Πηγή: I. F. S. Αύγουστος 1954.

σον μέσω του μηχανισμού της Ένώσεως, εκλιπόντων των ανωτέρω αναφερομένων διωρθώσεων εκ διαφόρων «Πηγών». Ο διακανονισμός όμως των υπολοίπων αυτών ελάμβανε χώραν (βάσει πάντοτε της quota) κατά 50 % δια πληρωμής εις χρυσόν και κατά 50 % δια χορηγήσεως πιστώσεως από ή προς την Ένωσιν. Έπειδή δέ δια των νέων ποσοστών επήρχετο μείωσις της πρότερον παρεχομένης πιστώσεως, ηύξηθησαν κατά 20% αι αρχικώς προσδιορισθείσαι μερίδες (quotas) ούτως ώστε να παρέχεται ή αυτή ως και προηγουμένως πίστωσις. Έλλείμματα υπερβαίνοντα τα ανωτέρω όρια (quotas) διεκανονίζοντο πλήρως εις χρυσόν ενώ πλεονάσματα πέραν των καθωρισμένων όρων διεκανονίζοντο συμφώνως προς ειδικάς συμφωνίας μεταξύ Ε.Ε.Π. και των ενδιαφερομένων χωρών.

γ) Κατά την τελευταίαν περίοδον 1ης Αύγουστου 1955 μέχρι 27ης Δεκεμβρίου 1958, τα δημιουργούμενα υπό του Πράκτορος καθαρά υπόλοιπα από ή προς την Ένωσιν διεκανονίζοντο επίσης βάσει της quota έκαστης χώρας αλλά κατά 75 % δια πληρωμής χρυσοῦ και κατά 25% δια πιστώσεως από ή προς την Ε.Ε.Π. Προς τόν σκοπόν όπως αι πιστώσεις παραμείνουν εις τό αυτό με τό της προηγουμένης περιόδου ύψος, αι μερίδες (quotas) όλων των μετεχουσών χωρών έδιπλασιάσθησαν. Κατά τα λοιπά ίσχυον όσα ελέχθησαν εις την άμέσως προηγούμενην παράγραφον.

Ο χαρακτηρισμός έκαστης χώρας ως χρεωστρίας ή πισωτρίας —πράγμα τό όποιον ειχεν ως συνέπειαν την λήψιν ή χορήγησιν πιστώσεως— έγένετο βάσει της σωρευτικής θέσεως μιās χώρας εις έκαστην περίπτωσιν και ουχι εκ της θέσεως του υπολοίπου ενός μηνός. Δια τόν προσδιορισμόν δέ του ύψους της πιστώσεως έκαστοτε, ελαμβάνοντο υπ' όψιν, ως είναι φυσικόν, και αι παλαιότερον ύφιστάμενα πιστώσεις. Ούτω τό ανώτερον όριον της μηνιαίας δυνατής πιστώσεως δι' έκαστην χώραν ήτο ή διαφορά μεταξύ της ύπαρχούσης ήδη πιστώσεως (άπό ή προς την Ένωσιν) και του καθωρισμένου έκαστοτε ποσοστού της ύφισταμένης quota.

Τό έπιτόκιον δια τας υπό της Ένώσεως προς τας χώρας—μέλη χορηγουμένας πιστώσεις εκλιμακοῦτο αναλόγως της χρονικής διάρκειας της πιστώσεως. Δια τό πρώτον έτος τό έπιτόκιον ήτο 2 3/4 %, δια τό δεύτερον έτος 3 % και δια τό πέραν των δύο έτών διάστημα 3 1/8 %. Οί προς τας πισωτρίας χώρας—μέλη καταβαλλόμενοι τόκοι υπελογίζοντο επί έπιτοκίου, συνήθως καθοριζομένου, βά-

ΜΕΡΙΔΕΣ (QUOTAS) ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε. Ε. Π.
Εις μονάδας τῆς Ἐνώσεως

Χ Ω Ρ Α Ι	Ἀρχικὴ μερίς	Μερίς ἀπὸ Ἰουνίου 1954	Μερίς ἀπὸ Αὐγούστου 1955
Αὐστρία	70	84	168
Βέλγιον—Λουξεμβούργον	360	432	864
Δανία	195	234	468
Γαλλία	520	624	1248
Δ. Γερμανία (α)	500 } (320)}	600	1200
Ἑλλάς	45	54	108
Ἰσλανδία	15	18	36
Ἰταλία	205	246	492
Ὁλλανδία (α)	355 } (330)}	426	852
Νορβηγία	200	240	480
Πορτογαλία	70	84	168
Σουηδία	260	312	624
Ἑλβετία	250	300	600
Τουρκία	50	60	120
Περιοχὴ Στερλίνιας	1.060	1.272	2.544
ΣΥΝΟΛΟΝ	4.155	4.986	9.972

(α) Τὰ ἐν παρενθέσει ἀναγραφόμενα ποσὰ ἴσχυσαν κατὰ τὸ πρῶτον μόνον ἔτος τῆς Ἐνώσεως.

Πηγή: W. M. SCAMMELL: International Monetary policy, σελ. 268.

σει ἐδικῶν συμφωνιῶν. Ἐν τῇ πράξει γενικῶς ἴσχυσε ἐπιτόκιον 2 ¹/₄ % ἀνεξαρτήτως χρόνου.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τῆς ἐπικοδοτήθη ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν μέσῳ τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 350 ἑκατομμυρίων δολλαρίων ὡς κεφαλαίου κινήσεως. Σκοπὸς τῆς ἐν λόγῳ προικοδοτήσεως ἦτο νὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν διενέργειαν πληρωμῶν ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας αἱ εἰς δολλάρια εἰσπράξεις τῆς Ἐνώσεως ἐκ τοῦ μερικοῦ μηνιαίου διακανονισμοῦ τῶν ἔλλειμμάτων τῶν χρεωστικῶν χωρῶν δὲν ἤρκουν πρὸς μερικὸν διακανονισμόν τῶν πλεονασμάτων τῶν πιστωτικῶν χωρῶν. Τοῦτο διότι ἦτο δυνατόν νὰ διαφέρῃ πολλὰς φορές τὸ εἰς τὴν Ἐνωσιν καταβαλλόμενον ποσοστὸν εἰς χρυσὸν ἀπὸ τὸ πληρωνόμενον παρὰ τῆς Ἐνώσεως τοιοῦτον.

Ἡ Ἐνωσις ἐτέλει πάντοτε ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανοιοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ διευθύνετο ὑπὸ Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Τραπεζικῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν, ἧτις ἐνήργει ὡς πράκτορ τῆς Ἐνώσεως. Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ ἀπετελεῖτο ἐξ ἑπτὰ μελῶν κατ' ἀνώτα-

τον θριον. Ταῦτα διωρίζοντο ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. καὶ ἐξελέγοντο μεταξύ τῶν ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων μελῶν ὑποδειχθέντων προσώπων. Τὸ Συμβούλιον ἐπίσης τοῦ Ο.Ε.Ο.Σ. διώριζε κατ' ἔτος ἐκ τῶν μελῶν τῆς Διοικουσης Ἐπιτροπῆς τὸν Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόεδρον αὐτῆς. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Διοικουσης Ἐπιτροπῆς ἠδύνατο νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἐκπρόσωπος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἄνευ ὁμως συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἀποφάσεις.

Ἡ λειτουργία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως Πληρωμῶν ἔληξε τὴν 27ην Δεκεμβρίου 1958 κατόπιν τῆς καθιερωθείσης μετατρεψιμότητος τῶν περισσοτέρων νομισμάτων τῶν χωρῶν - μελῶν, ὡς προέβλεπε τὸ ἄρθρον 36 (γ) καὶ ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ 1955 ὑπογραφείσης Νομισματικῆς Συμφωνίας. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπεροκταετοῦς λειτουργίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς αὐτῆς Συμφωνίας εἰσήλθον πρὸς διακανονισμὸν μέσῳ τῆς Ἐνώσεως περὶ τὰ 47 δισεκατομμύρια δολλαρίων διμερῆ ἑλλείμματα ἢ πλεονάσματα τῶν μετεχουσῶν χωρῶν. Μετὰ τὴν διενέργειαν τῶν ἀναγκαίων συμπηφισμῶν τὸ σωρευτικὸν καθαρὸν ἑλλεῖμμα ἢ πλεονασμα δλων τῶν χωρῶν ὅμοι ἦτο περίπου 6,6 δισεκατομμύρια δολλαρίων, ὁ διακανονισμὸς τοῦ ὁποῦο ἐγένετο βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, κατὰ ἓν μέρος μέσῳ τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον διὰ πληρωμῶν χρυσοῦ ἢ δολλαρίων καὶ διὰ χορηγήσεως πιστώσεων ἀπὸ ἢ πρὸς τὴν Ε.Ε.Π.

Ἡ ἐπὶ ὀκτῶ καὶ πλέον ἔτη ἰσχύουσα Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν διεδραμάτισε σημαντικώτατον ρόλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐνδοευρωπαϊκοῦ Ἐμπορίου. Ἐπέτυχε δὲ πρωτίστως τὴν διατήρησιν τῶν εἰς χρυσὸν καὶ συναλλάγμα διαθεσίμων τῶν ὀφειλετῶν χωρῶν - μελῶν. Ἐπὶ 47 δισεκατομμυρίων ἑλλειμμάτων καὶ πλεονασμάτων τῶν μετεχουσῶν χωρῶν, ποσοστὸν 72 % περίπου διεκανονίσθη δι' ἀμοιβαίων συμπηφισμῶν· ἐκ τοῦ ὑπολοίπου δέ, ποσοστὸν 17 % διεκανονίσθη διὰ χορηγήσεως πιστώσεων. Προσέτι ἡ Ε.Ε.Π. ὑπεβοήθησε εἰς σημαντικὸν βαθμὸν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν συναλλαγῶν καὶ τοῦ ἔμπορίου μεταξύ τῶν συμβαλλομένων χωρῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψε οὐσιώδη καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου αὐξήσιν τοῦ ὄγκου τοῦ ἐνδοευρωπαϊκοῦ ἔμπορίου. Τέλος, ἐπέτυχε τὴν βαθμιαίαν μετατρεψιμότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων καὶ ὠδήγησεν εἰς τὴν καθιέρωσιν ἐνὸς ἐλευθεριωτέρου συστήματος Εὐρωπαϊκῶν πληρωμῶν ὡς ἡ νέα Εὐρωπαϊκὴ Νομισματικὴ Συμφωνία.

4. Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν καὶ Ἑλλάς. Ἡ Ἑλλάς κατεῖχε βασικῶς ἑλλειμματικὴν θέσιν ἔναντι τῆς Ἐνώσεως, ἀνήκουσα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὀφειλετῶν χωρῶν. Μέχρι τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1953 τὰ ἑλλείμματα τῆς Ἑλλάδος ἐκαλύπτοντο κατὰ 100 % ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας μέσῳ τοῦ Σχεδίου Μάρσαλλ. Ἀπὸ τὸν Μάϊον τοῦ 1953 μέχρι καὶ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἐπομένου ἔτους ταῦτα ἐκαλύπτοντο κατὰ 75 % ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας καὶ κατὰ 25 % δι' ἐλευθέρου συναλλάγματος. Ἐκτοτε ὁ διακανονισμὸς τοῦ ὑπολοίπου ἐλάμβανε χώραν κατὰ 100 % δι' ἐλευθέρου συναλλάγματος. Ἡ μερὶς (quota) τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἐνωσιν, κατέστη οὐσιαστικῶς ἐνεργὸς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1957 ὅτε ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ χώραν χρησιμοποίησις τῶν χορηγουμένων ὑπὸ τῆς Ε.Ε.Π. πιστώσεων. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἔκαμε πάντοτε χρῆσιν τῶν ἐν λόγῳ πιστώσεων προτιμῶσα διὰ διαφόρους λόγους νὰ διακανονίξῃ τὰ ἑλλείμματα τῆς ἐγκαίρως, ἐφοδιάζουσα συνήθως τοὺς λογαριασμοὺς ἐνίων χωρῶν δι' ἐλευθέρων δολλαρίων. Οὕτω κατὰ τὸ 1957 ἐχρησιμοποίησε πιστώσεις μόνον 1,8 ἑκατομμυρίων δολλαρίων καὶ κατὰ τὸ 1958 10,2 ἑκατομμύρια, ἐνῶ βάσει τῆς μερίδος τῆς (quota) ἠδύνατο νὰ λάβῃ συνολικὰς πιστώσεις ὕψους 27 ἑκατ. δολλαρίων.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς λειτουργίας τῆς Ε.Ε.Π. ἡ Ἑλλάς ἔφερε πρὸς διακανονισμὸν μέσῳ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐνώσεως καθαρὸν σωρευτικὸν ἑλλεῖμμα 316,6 ἑκατ. δολλ., ὁ διακανονισμὸς τοῦ ὁποῦο ἐγένετο κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος μέσῳ

της Ἀμερικανικῆς βοήθειας (\$ 268,8 ἑκατ. περίπου). Διὰ τὸ ὑπόλοιπον ἐπληρώθησαν ἐλεύθερα δολλάρια ἢ χρυσὸς (\$ 35,9 ἑκατ.) καὶ ἐλήφθησαν πιστώσεις ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, 12,0 ἑκατ. περίπου.

Βιβλιογραφία :

- R. Mikesell: Foreign exchange in the postwar world. N.Y. 1954.
W. M. Scammell: International monetary policy. London 1957.
I. M. F.: International financial Statistics (Monthly).
Bank for International Settlements: Press Review.
Δ. Δελιβάνης: Παραδόσεις Ἐφρμοσμένης Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΚΟΣΤΟΣ STANDARD COST

Ἐπιγραμματισμὸς τῆς παραγωγῆς

Ἡ λογιστικὴ τοῦ προτύπου κόστους

Ἐλεγχὸς τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐκμεταλλεύσεως

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς καὶ Λογιστικῆς τῶν Βιομηχανικῶν Ἐκμεταλλεύσεων τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς

ΣΕΛΙΔΕΣ 420 – ΔΡΧ. 250

Ἀπαραίτητον βιβλίον διὰ πάντα ἀσχολούμενον μὲ τὴν διοίκειν, ὀργάνωσιν καὶ λογιστικὴν τῶν ἐπιχειρήσεων